

vádějí záchranné akce sami, vedeni vlastním přesvědčením a nadšením, pouze na základě informací od zemědělce.

Tato situace vyvolává řadu právních a etických otázek:

Oprávnění k manipulaci se zvěří: Kdo má právo manipulovat se zvěří v honitbě? Není toto právo vyhrazeno pouze uživateli honitby? Neměl by být vždy přítomen zástupce uživatele honitby?

Právní postavení dobrovolníků: Nedopouští se dobrovolník přestupku tím, že chytá a omezuje srnče? Dobrovolník se nachází v cizí honitbě, často není myslivcem a nemá pověření od uživatele honitby.

Metody odchytu: Pokud dobrovolník, který není myslivcem ani uživatelem honitby, chytá běžící srnče do podběráku, nemůže to být považováno za nepovolený způsob lovu?

Welfare zvěře: I když je uzavření srnčete v bedně relativně krátkodobé (obvykle od rána do odpoledne), nemůže být považováno za týrání, stresování či zneklidňování zvířete podle příslušných právních předpisů? Zvláště v situacích, kdy je bedna vystavena přímému slunci, srnče nemá přístup k vodě a nemůže být kojeno matkou?

Odpovědnost za škodu: Co se stane, pokud dobrovolník při přenášení srnčete zakopne a zvíře poraní nebo usmrtí? Jak je řešena odpovědnost za škodu v takovém případě?

Bezpečnost dobrovolníků: Pokud se dobrovolník při záchranné akci zraní, kdo nese odpovědnost? Jak je řešeno odškodnění, když akce není oficiálně organizována a chybí soupis účastníků a vedoucí akce?

Právní status záchranných akcí: Nemělo by být vyhánění srnčat považováno za společnou mysliveckou akci s jasnými zákonnými pravidly a povinným pojištěním?

Tyto otázky jsou nepochybně relevantní a mají významné právní dopady. Je zřejmé, že současná praxe záchrany srnčat před zemědělskou sečí vyžaduje jasnější právní rámec, který by definoval práva a povinnosti všech zúčastněných stran, zajistil welfare zvěře a poskytl právní jistotu dobrovolníkům i profesionálům podílejícím se na těchto záchranných akcích.

Právní rámec

Základním právním předpisem, který upravuje problematiku myslivosti a nakládání se zvěří, je Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen ZoM). Tento zákon definuje základní pojmy, práva a povinnosti uživatelů honiteb, myslivců a dalších subjektů v oblasti myslivosti.

Dalšími relevantními právními předpi-

ilustrační snímek Werner Nagel

Právní rozbor problematiky záchrany srnčat před zemědělskou sečí

S ohledem na šířící se dotazy k problematice záchrany srnčat před zemědělskou sečí jsem se rozhodl tuto problematiku posoudit právním rozбором.

Záchrana srnčat před zemědělskou sečí je bezpochyby ušlechtilou činností, která má za cíl ochránit mladé jedince zvěře před usmrcením či zraněním během sklizně píce. Tato praxe se v posledních letech stala běžnou součástí spolupráce mezi zemědělci, myslivci a dobrovolníky. Nicméně z právního hlediska tato činnost vyvolává řadu otázek týkajících se oprávnění k manipulaci se zvěří, odpovědnosti za případné škody či úrazy a souladu s legislativou na ochranu zvířat.

V následujícím textu se budu věnovat analýze těchto aspektů s ohledem na platnou legislativu a dostupnou judikaturu.

Právní a etické otázky

V období před sečením píce se často v polích nacházejí mladá srnčata. Ideální postup záchrany zahrnuje spolupráci zemědělce, myslivců a dobrovolníků. Zemědělec by měl informovat o plánované seči, načež se ráno všichni zúčastnění sejdou u pole. Pomocí dronu s termovizí lokalizují srnčata, která pak umístí do beden a přenesou na okraj

pole. Po dokončení sečení jsou srnčata vypuštěna zpět na posečenou plochu. Starší, již běžící srnčata, jsou buď vyplašena nebo odchycena do síťových podběráků a dočasně umístěna do beden.

Realita se však často liší od tohoto ideálního scénáře. Běžně se stává, že zemědělec informuje pouze dobrovolníky, zatímco myslivci buď nejsou vůbec informováni, nebo se nedostaví. V důsledku toho dobrovolníci pro-

sy jsou Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník a Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

Manipulace se zvěří v honitbě

Podle ust. § 2 písm. h) ZoM je právem myslivosti „souhrn práv a povinností zvěř chránit, cílevědomě chovat, lovit, přivlastňovat si ulovenou nebo nalezenou uhynulou zvěř, její vývojová stadia a shozy paroží, jakož i užívat k tomu v nezbytné míře honebních pozemků.“

Z této definice vyplývá, že právo manipulovat se zvěří v honitbě náleží primárně uživateli honitby nebo osobám jím pověřeným. Toto ustanovení je dále rozvedeno v ust. § 42 a násl. ZoM, který upravuje podmínky lovu a nakládání s ulovenou zvěří.

V kontextu záchrany srnčat před sečí je klíčové, že ZoM explicitně neupravuje situaci, kdy je třeba manipulovat se živou zvěří za účelem její ochrany před zemědělskými pracemi. Lze však argumentovat, že taková činnost spadá pod obecnou povinnost uživatele honitby chránit zvěř, která je stanovena v ust. § 11 odst. 2 ZoM ve spojení s povinností vlastníků či nájemců honebních pozemků v ust. § 10 odst. 3 písm. a) ZoM, a to: „Uživatelé honiteb jsou povinni provést po oznámení vlastníků, popřípadě nájemců honebních pozemků podle § 10 odst. 3 písm. a) potřebná opatření k záchraně zvěře. K zabránění škodám působeným na zvěři při obhospodařování honebních pozemků jsou povinni vlastníci, popřípadě nájemci honebních pozemků, oznámit s předstihem uživateli honitby dobu a místo provádění zemědělských prací v noční době, kosení pícnin a použití chemických přípravků na ochranu rostlin.“

Z uvedeného plyne, že uživatel honitby je povinen na oznámení vlastníka či uživatele honebního pozemku reagovat provedením potřebných opatření k záchraně zvěře. Aby byla prováděná opatření z hlediska ochrany zvěře co nejefektivnější, je potřeba dobu a způsob prováděných opatření koordinovat s vlastníkem nebo nájemcem honebních pozemků.

Velmi důležité je, aby oznámení o konání zemědělských prací byla oznámena uživateli honitby s předstihem. Právní úprava ZoM upravuje základní povinnosti v ust. § 8 odst. 1 a 2, ve kterém se uvádí, že „Ochranou myslivosti se rozumí ochrana zvěře před nepříznivými vlivy prostředí, před nakažlivými nemocemi, před škodlivými zásahy lidí a před volně pobíhajícími domácími zvířaty; ochrana životních podmínek zvěře, zajištění klidu v honitbě a ochrana mysliveckých zařízení.“ A dále „Každý, kdo vstupuje se svou činností do přírody, si musí počínat tak, aby nedocházelo ke zbytečnému ohrožování nebo zraňování zvěře a k poškozování jejích životních podmínek.“

Nesplnění povinnosti podle ust. § 10 odst.

3 písm. a) ZoM ze strany vlastníka či uživatele honebního pozemku je přestupkem na úseku myslivosti a je sankcionováno podle ust. § 64 odst. 1 ZoM peněžitou pokutou do výše 40 000 Kč. Nesplnění povinnosti podle ust. § 11 odst. 2 ZoM ze strany uživatele honitby je sankcionováno podle ust. § 64 odst. 3 písm. a) ZoM peněžitou pokutou do výše 10 000 Kč.

Oprávnění dobrovolníků k manipulaci se zvěří

Otázka oprávnění dobrovolníků k manipulaci se srnčaty během záchranných akcí před sečí je právně nejasná. ZoM neposkytuje explicitní (výslovnou) právní úpravu pro tyto situace.

Lze však argumentovat několika způsoby:

Obecná povinnost předcházet škodám: Podle ust. § 8 odst. 2 ZoM má každý povinnost počínat si tak, aby nedocházelo ke zbytečnému ohrožování nebo zraňování zvěře a k poškozování jejích životních podmínek. Záchranné akce by mohly být považovány za naplnění této povinnosti. Ačkoli se toto ustanovení přímo nevztahuje na dobrovolníky, mohlo by být argumentováno, že záchranné akce jsou v souladu s obecným cílem zlepšování životních podmínek zvěře.

Ochrana zvěře: § 8 odst. 1 ZoM stanoví, že ochrana myslivosti zahrnuje ochranu zvěře před nepříznivými vlivy prostředí a před škodlivými zásahy lidí. Záchrana srnčat před sečí by mohla být interpretována jako součást této ochrany.

Implicitní souhlas (tichý souhlas) uživatele honitby: Pokud uživatel honitby ví o probíhající záchranné akci a nezasáhne proti ní, mohl by být jeho souhlas s činností dobrovolníků považován za implicitní (udělený mlčky). Toto však není v zákoně explicitně upraveno.

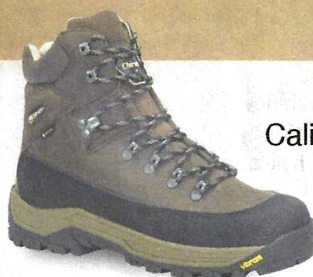
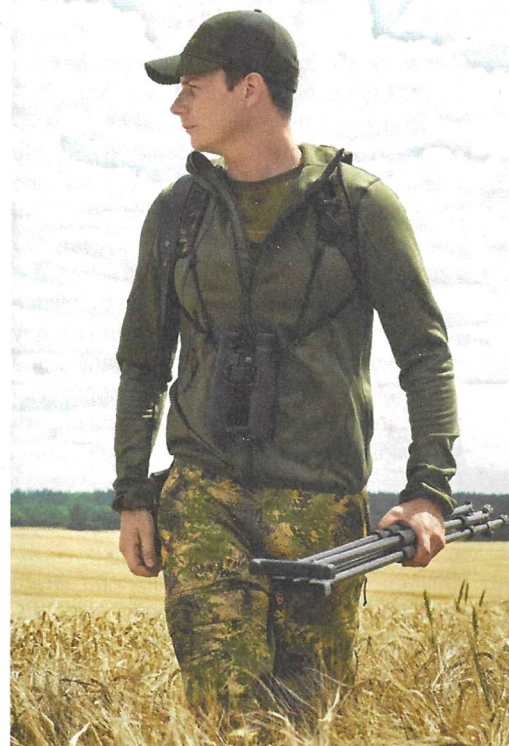
Nicméně je třeba zdůraznit, že absence explicitní právní úpravy vytváří právní nejistotu pro všechny zúčastněné strany. Pro zajištění právní jistoty by bylo vhodné, aby tato problematika byla v budoucnu jasně upravena v zákoně o myslivosti nebo souvisejících předpisech.

Nicméně je třeba zdůraznit, že absence explicitní právní úpravy vytváří právní nejistotu pro všechny zúčastněné strany.

Přestupky a trestné činy

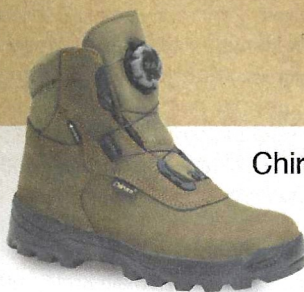
Teoreticky by činnost dobrovolníků při záchraně srnčat mohla být posuzována jako přestupek podle ust. § 63 odst. 1 písm. a) ve spojení s ust. § 9 odst. 1 ZoM, který postihuje plašit a rušit zvěř nebo provádět další činnost záporně působící na život zvěře, případně neoprávněný lov zvěře do sítí podle ust. § 45 odst. 1 písm. c) ZoM.

Nicméně vzhledem k účelu činnosti (záchrana zvěře) a absenci úmyslu zvěř lovit či

Chiruca
Calibre Bandaleta

5 560 Kč
vč. DPH

Chiruca Boxer Boa

6 030 Kč
vč. DPH

Kostealecky.cz

Mob.: +420 607 115 307, +420 724 107 294
roman@kostealecky.cz, www.kostealecky.cz
Hlavní 403, Vojkovice u Brna, 667 01

jí jinak škodit, je velmi nepravděpodobné, že by orgány státní správy myslivosti takto postupovaly. V extrémním případě by teoreticky mohlo dojít i k naplnění skutkové podstaty trestného činu pytláctví podle § 304 trestního zákoníku. To by však vyžadovalo prokázání úmyslu neoprávněně lovit zvěř, což v případě záchranných akcí není relevantní.

Judikatura k této specifické problematice není dostupná, což svědčí o tom, že orgány státní správy myslivosti nebo orgány činné v trestním řízení pravděpodobně nepovažují tyto činnosti za hodné sankcionování případně trestního stíhání.

Nepovolené způsoby lovu

Chytání srnčat do podběráku nebo jiných zařízení během záchranných akcí nelze považovat za lov ve smyslu ZoM. Vzhledem k tomu, že účelem záchranných akcí není usmrcení ani trvalé chycení zvěře, ale její ochrana před zemědělskými stroji, nelze tuto činnost klasifikovat jako lov. Proto se na tyto činnosti nevztahují ustanovení o zakázaných způsobech lovu uvedená v § 45 ZoM.

Pokud bychom přesto přijali teoretickou možnost, že by se dobrovolníci, kteří manipulují se srnčaty bez pověření uživatele honitby, dopouštěli protiprávního jednání, mohli by se dopustit přestupku podle § 63 odst. 1 písm. a) ve spojení s ust. § 9 odst. 1 ZoM, který upravuje omezení a zákazy dané v zájmu ochrany zvěře. Za takové jednání by mohla být udělena pokuta až do výše 10 000 Kč (ust. § 63 odst. 3 písm. a) ZoM).

Nicméně vzhledem k účelu jejich činnosti (záchrana zvěře) by bylo velmi nepravděpodobné, že by byli za toto jednání stíháni.

Ochrana zvířat proti týrání

Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, definuje v ust. § 4 různé formy týrání zvířat. V kontextu záchranných akcí srnčat by mohlo být relevantní zejména ustanovení § 4 odst. 1 písm. k), které za týrání považuje „vyvolávat bezdůvodně nepřiměřené působení stresových vlivů biologické, fyzikální nebo chemické povahy“. Uzavření srnčete do bedny na několik hodin pro teoreticky mohlo být považováno za stresující. Nicméně je třeba vzít v úvahu následující faktory:

Účel činnosti: Záchrana života zvířete před jistou smrtí při seči.

Krátkodobost opatření: Srnče je v bedně umístěno pouze po dobu nezbytně nutnou.

Alternativy: Ponechání srnčete na místě by vedlo k jeho usmrcení, což je bezpochyby horší následek než krátkodobý stres.

S ohledem na tyto faktory lze argumentovat, že umístění srnčete do bedny nepředstavuje týrání ve smyslu zákona, neboť nejde o „bez-důvodně“ působení stresu, ale o nezbytné opatření k záchrane života zvířete.

Je však třeba zdůraznit, že osoby provádějící záchranné akce by měly dbát na minimalizaci stresu pro zvířata, což zahrnuje například zajištění vhodných podmínek v bedně (stín, větrání), minimalizaci doby, po kterou je srnče v bedně umístěno a také šetrnou manipulaci se zvířetem.

Odpovědnost za škodu na zvěři

V případě, že by během záchranné akce došlo k poranění nebo usmrcení srnčete (například při pádu dobrovolníka), vznikla by otázka odpovědnosti za škodu na zvěři. Podle ust. § 2 písm. b) ZoM je „zvěř obnovenelné přírodní bohatství představované populacemi druhů volně žijících živočichů uvedených v písmenech c) a d)“.

Zvěř jako přírodní bohatství je všech občanů tohoto státu, a nejen vlastníka dotčeného pozemku. Toto ustanovení má pro celý ZoM zcela zásadní význam. Tímto ustanovením stát deklaruje svou odpovědnost za toto přírodní bohatství, tudíž zvěř není vlastnictvím (majetkem) ani vlastníka pozemku, ani držitele honitby nebo uživatele honitby.

K tomu se shodně vyjádřila i judikatura ÚS II. 2614/08-1 ze dne 19. 8. 2010 „Zvěř, která je chápána napříč právními úpravami různě, je zpravidla označována jako *res nullius*, tedy věc nepatřící nikomu. Tento přístup je podmíněn skutečností, že zvěř se pohybuje volně bez ohledu na hranice pozemků a nelze ztotožnit vlastnické právo k pozemku, na němž se zvěř pohybuje, s vlastnickým právem zvěře. Zvěř tedy nepředstavuje plod pozemku, ale samostatný předmět vlastnického práva. Stát, suverén na svém území, je právě z tohoto důvodu oprávněn regulovat práva ke zvěři.“

Nicméně právo přivlastňovat si ulovenou nebo nalezenou uhynulou zvěř má uživatel honitby podle ZoM. Z toho lze dovodit, že případná škoda by vznikla primárně uživateli honitby. Odpovědnost dobrovolníka za takovou škodu by se řídila obecnými ustanoveními občanského zákoníku o náhradě škody, zejména ust. § 2894 a násl.

Pro vznik povinnosti k náhradě škody by musely být splněny následující předpoklady: Protiprávní jednání (porušení právní povinnosti)

Vznik škody

Příčinná souvislost mezi protiprávním jednáním a vznikem škody

Zavinění (úmysl nebo nedbalost)

V případě nehody při záchranné akci by bylo klíčové posoudit, zda dobrovolník jednal s náležitou péčí a opatrností. Pokud by k nehodě došlo navzdory tomu, že dobrovolník postupoval s řádnou péčí, bylo by možné argumentovat, že nejde o zaviněné jednání, a tudíž nevzniká povinnost k náhradě škody.

Odpovědnost za úrazy dobrovolníků

Otázka odpovědnosti za případné úrazy dobrovolníků během záchranných akcí je komplikovaná a závisí na konkrétních okolnostech případu.

Organizovaná akce: Pokud by záchranná akce byla oficiálně organizována uživatelem honitby nebo jinou právnickou osobou (např. mysliveckým spolkem), mohla by se uplatnit odpovědnost organizátora za bezpečnost účastníků. Tato odpovědnost by se řídila obecnými ustanoveními občanského zákoníku o náhradě škody, zejména § 2894 a násl. Organizátor by měl povinnost zajišťovat bezpečnost účastníků v rozsahu, který lze rozumně očekávat. To by mohlo zahrnovat např. poskytnutí instrukcí o bezpečném postupu, zajištění vhodného vybavení, upozornění na možná rizika.

Neorganizovaná akce: V případě neorganizované akce, kdy dobrovolníci jednají z vlastní iniciativy, by riziko úrazu nesl primárně sám dobrovolník. Pokud by zemědělec věděl o probíhající záchranné akci a nezajistil dostatečnou součinnost (např. neinformoval o nebezpečných místech na poli), mohl by být potenciálně odpovědný za škodu vzniklou v důsledku tohoto opomenutí.

Je třeba zdůraznit, že v případě dobrovolnické činnosti se obecně předpokládá, že účastník přebírá určitá rizika spojená s danou aktivitou. To však neznamená, že by organizátoři nebo jiné subjekty byly zcela zbaveny odpovědnosti za zajištění přiměřené bezpečnosti.

Pojištění

Vzhledem k potenciálním rizikům spojeným se záchrannými akcemi srnčat by bylo vhodné, aby tyto akce byly kryty odpovídajícím pojištěním. To by mohlo zahrnovat pojištění odpovědnosti organizátora akce, úrazové pojištění dobrovolníků a pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou na zvěři. V současné době není zákonem stanovena povinnost takové pojištění sjednat. Nicméně s ohledem na potenciální rizika by to bylo žádoucí.

Organizace záchranných akcí

ZoM explicitně neupravuje organizaci záchranných akcí srnčat před sečí. Nicméně lze argumentovat, že tyto akce by měly být považovány za součást mysliveckého hospodaření v honitbě, a tedy by měly být organizovány nebo alespoň koordinovány uživatelem honitby.

Argumenty pro organizaci akcí uživatelem honitby:

Právní jistota: Uživatel honitby má ze zákona právo manipulovat se zvěř v honitbě. Pokud by akci organizoval, odpadly by pochybnosti o oprávnění dobrovolníků manipulovat se srnčaty.

Odbornost: Uživatel honitby má předpokládané odborné znalosti o chování zvěře a jejích potřebách, což může přispět k efektivitě a bezpečnosti záchranných akcí.

Koordinace: Uživatel honitby může lépe koordinovat záchranné akce s ohledem na celkové myslivecké hospodaření v honitbě.

Odpovědnost: Jasně určení organizátora akce by usnadnilo řešení případných škod nebo úrazů.

Návrhy de lege ferenda

Vzhledem k právním nejasnostem spojeným se záchrannými akcemi srnčat před sečí by bylo vhodné zvážit následující legislativní úpravy:

Explicitní úprava záchranných akcí v zákoně o myslivosti: Zákon by mohl obsahovat ustanovení, které by definovalo záchranné akce jako součást mysliveckého hospodaření a stanovilo základní pravidla pro jejich organizaci a provádění.

Oprávnění dobrovolníků: Zákon by mohl výslovně upravit možnost uživatele honitby pověřit dobrovolníky k provádění záchranných akcí, včetně manipulace se zvěří.

Odpovědnost a pojištění: Zákon by mohl stanovit jasná pravidla pro odpovědnost za škody a úrazy při záchranných akcích a případně zavést povinné pojištění pro tyto činnosti.

Ochrana zvířat: Mohla by být doplněna specifická ustanovení do zákona na ochranu zvířat proti týrání, která by upravovala podmínky pro manipulaci se srnčaty během záchranných akcí.

Použití technologií: Zákon by mohl explicitně upravit použití moderních technologií (např. dronů s termovizí) při vyhledávání srnčat před sečí.

Vzdělávání a certifikace: Mohly by být zavedeny povinné kurzy nebo certifikace pro osoby podílející se na záchranných akcích, což by přispělo ke zvýšení odbornosti a bezpečnosti těchto činností.

Tyto legislativní změny by mohly přispět k větší právní jistotě všech zúčastněných stran a k efektivnější ochraně srnčat před zemědělskou sečí.

Závěr

Záchrana srnčat před zemědělskou sečí je bezpochyby ušlechtilou činností, která má významný přínos pro ochranu přírody. Současný právní rámec však neposkytuje dostatečně jasná pravidla pro její provádění, což může vést k právní nejistotě a potenciálním rizikům pro všechny zúčastněné strany.

Klíčové body, které vyplývají z této analýzy, jsou:

Manipulace se zvěří v honitbě by měla být primárně prováděna uživatelem honitby nebo osobami jím pověřenými.

Činnost dobrovolníků při záchrane srnčat není explicitně upravena zákonem, což vytváří právní nejistotu ohledně jejich oprávnění a odpovědnosti.

Umístění srnčat do bedny během seče pravděpodobně nepředstavuje týrání zvířat ve smyslu zákona, ale jen pokud jsou dodrženy zásady minimalizace stresu a je zajištěna péče o zvířata.

Odpovědnost za případné škody na zvěři nebo úrazy dobrovolníků závisí na konkrétních okolnostech případu a na tom, zda je akce organizovaná či nikoliv.

Bylo by vhodné, aby záchranné akce byly organizovány nebo alespoň koordinovány uživatelem honitby, což by přispělo k právní jistotě a bezpečnosti všech zúčastněných.

Současná legislativa by mohla být doplněna o explicitní úpravu záchranných akcí srnčat, včetně stanovení pravidel pro jejich organizaci, odpovědnost a použití moderních technologií.

Pro zajištění právní jistoty a bezpečnosti všech zúčastněných by bylo vhodné, aby uživatelé honiteb aktivně organizovali nebo alespoň koordinovali záchranné akce.

Byla jasně stanovena pravidla pro účast dobrovolníků, včetně jejich proškolení a vybavení.

Byla zajištěna adekvátní pojištění ochrana pro případné škody nebo úrazy.

Byla navázána úzká spolupráce mezi uživateli honiteb, zemědělci a dobrovolníky.

Byly využívány moderní technologie pro efektivní a šetrné vyhledávání srnčat.

V neposlední řadě je třeba zdůraznit, že ačkoliv současný právní rámec není zcela jednoznačný, orgány státní správy myslivosti pravděpodobně nebudou sankcionovat osoby, které se v dobré víře podílejí na záchrane srnčat. Nicméně pro dlouhodobou udržitelnost a rozvoj této praxe by bylo žádoucí, aby byla jasně zakotvena v legislativě.

Závěrem lze konstatovat, že záchrana srnčat před zemědělskou sečí je příkladem situace, kdy společenská praxe předběhla legislativu. Je proto na zákonodárcích, aby zvážili potřebu explicitní právní úpravy této problematiky, která by reflektovala současnou realitu a potřeby ochrany přírody.

JUDr. Ing. et Ing. Roman ONDRÝSEK, MBA,
Ph.D.

autor působí jako lektor a zkušební komisař
ČMMJ

člen právní komise ČMMJ

působí na katedře teorie práva

Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně

člen organizace British Columbia

Wildlife Federation (BCWF), Kanada

advokát – Specialis, s.r.o., advokátní kancelář,

www.specialis.cz, myslivost@specialis.cz

HEMING

Objevuj. Lov.

Africké safari

Namibie

10. - 19. 6. 2025

15. - 24. 7. 2025

All inclusive

Impala / zebra / pakůň: 600 €

Luxusní lovecký revír bez plotů a chovu dobytka na hranici NP Etosha

Lov ovce Marco Polo a středoasijského kozorožce

Kyrgyzstán

20. - 31. 10. 2025

27. 10. - 7. 11. 2025

VIP All inclusive

PREMIUM oblast

Lov středoasijského kozorožce a 2-denní poznávací výlet v ceně.

www.heminghunting.com